

Laurinská 18, 811 01 Bratislava 1
tel: +421 2 208 501 14, fax: +421 2 208 501 35
e-mail: info@snslp.sk, www.snslp.sk

Vec: Odborné stanovisko podľa § 1 ods. 2 písm. f) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov

Vážená pani XX,

reagujeme na Vaše podanie zo dňa 29. 09. 2015, v ktorom ste Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (ďalej aj ako „Stredisko“) požiadali o odborné stanovisko vo veci súladu prezentovaného návrhu regulovaného parkovania v Bratislave.

➤ **Právne postavenie Slovenského národného strediska pre ľudské práva**

Vzhľadom na to, že podľa § 1 ods. 2 písm. f) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov Stredisko vydáva odborné stanoviská vo veciach dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „antidiskriminačný zákon“ alebo „ADZ“), a to aj na požiadanie fyzických alebo právnických osôb, Stredisko vydáva v predmetnej veci nasledovné odborné stanovisko.

➤ **Skutkový stav, z ktorého Stredisko vychádzalo**

Návrh všeobecne záväzného nariadenia hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy o dočasnom parkovaní motorových vozidiel na miestnych komunikáciách (ďalej len „návrh“) upravuje dočasné parkovanie motorových vozidiel na miestnych komunikáciách a ich súčastiach a na území hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy. Návrh reguluje platby za parkovanie na vymedzených úsekoch miestnych komunikácií a ich súčastiach v jednotlivých zónach. Do zón sú rozdelené jednotlivé mestské časti Bratislavy. Návrh výšky platby a dostupnosť parkovania rozlišuje podľa toho, či pôjde o parkovanie tzv. rezidenta alebo inej osoby. Rezidentom sa v zmysle návrhu má rozumieť fyzická osoba vlastniaca vodičský preukaz, ktorá má trvalý pobyt v Bratislave (buď v príslušnej mestskej časti alebo inej) a je držiteľom motorového vozidla alebo má motorové vozidlo evidované na svoju živnosť, alebo užíva motorové vozidlo právnickej osoby, ktorá je jeho zamestnávateľom a zamestnávateľ mu umožňuje používať motorové vozidlo aj na súkromné účely,

alebo má v prenájme motorové vozidlo, ktoré je vo vlastníctve právnickej osoby oprávnenej na prenájom motorových vozidiel, nepretržite po dobu dlhšiu ako 12 mesiacov.

Rezident má možnosť získať rezidentskú kartu, na základe ktorej v rámci zóny mestskej časti, v ktorej má trvalý pobyt neplatí za parkovné, s výnimkou poplatku za vydanie rezidentskej karty. V ostatných mestských častiach platí 50% z ceny stanovenej pre ostatných vodičov. Pre ostatných vodičov (nerezidentov) sa má spoplatniť každé parkovacie miesto, ktoré prevádzkuje Bratislava, mestská časť alebo nimi zriadená alebo poverená právnická osoba, pričom pre jednotlivé mestské časti je ustanovená maximálna hodinová platba v závislosti od ich atraktivity (t. j. od 2-5 € za hodinu).

➤ Antidiskriminačný zákon

Antidiskriminačným zákonom bola do právneho poriadku Slovenskej republiky implementovaná Smernica Rady č. 2000/43/EC o zásade rovnakého zaobchádzania bez ohľadu na rasový alebo etnický pôvod a Smernica Rady č. 2000/78/EC, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani a Smernica Rady 2004/113/ES o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovarom a službám a k ich poskytovaní.

Antidiskriminačný zákon najmä definuje základné pojmy ako zásada rovnakého zaobchádzania, vymenúva **oblasti**, v ktorých existuje povinnosť dodržiavať túto zásadu (sústreduje sa na oblasť sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, poskytovania tovarov a služieb, na oblasť vzdelania a na oblasť pracovnoprávných vzťahov) a pri týchto oblastiach vymenúva **dôvody**, na základe ktorých sa zásada rovnakého zaobchádzania musí dodržiavať. Taktiež ustanovuje **formy** diskriminácie t. j. aké konania príp. opomenutia alebo iné prejavy možno považovať za diskrimináciu, pričom ochrana sa poskytuje aj osobám, ktoré aktívne využívajú zákonnú možnosť ochrany proti diskriminácii alebo osobám, ktoré sa ochrany proti diskriminácii domáhajú v mene inej osoby alebo sa zúčastňujú konania vo veciach súvisiacich s porušovaním zásady rovnakého zaobchádzania napr. formou podania svedeckej výpovede alebo vysvetlenia v prospech obete diskriminácie, pričom nerovnaké zaobchádzanie s týmito osobami z tohto dôvodu sa považuje za jednu z foriem diskriminácie. Zákon tiež zakotvuje výnimky zo zásady rovnakého zaobchádzania a podrobnosti o možnosti obrátiť sa so žalobou na súd v prípade jej nedodržania. Vzhľadom na uvedené na to, aby určité správanie, konanie alebo opomenutie bolo porušením zásady rovnakého zaobchádzania v zmysle platnej legislatívy, tak antidiskriminačný zákon ako aj odborná literatúra vyžaduje splnenie určitých podmienok tzv. *prima facie* prípadu. Týmito podmienkami sú diskriminačný dôvod, oblasť a forma diskriminácie.

Dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva podľa § 2 citovaného zákona v zákaze diskriminácie z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia.

Antidiskriminačný zákon v platnom znení v § 2a stanovuje určité formy diskriminácie, ktorými sú:

Priama diskriminácia je konanie alebo opomenutie, pri ktorom sa s osobou zaobchádza menej priaznivo, ako sa zaobchádza, zaobchádzalo alebo by sa mohlo zaobchádzať s inou osobou v porovnateľnej situácii.

Nepriama diskriminácia, ktorá je v zákone definovaná ako navonok neutrálny predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax, ktoré znevýhodňuje osobu v porovnaní s inou osobou je možné pokladať za ospravedlniteľné, ak takéto predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax sú objektívne odôvodnené sledovaním oprávneného záujmu a sú primerané a nevyhnutné na dosiahnutie takého záujmu.

Obťažovanie je také správanie, v dôsledku ktorého dochádza alebo môže dôjsť k vytváraniu zastrašujúceho, nepriateľského, zahanbujúceho, ponižujúceho, potupujúceho, zneuct'ujúceho alebo urážajúceho prostredia a ktorého úmyslom alebo následkom je alebo môže byť zásah do slobody alebo ľudskej dôstojnosti.

Sexuálne obťažovanie je verbálne, neverbálne alebo fyzické správanie sexuálnej povahy, ktorého úmyslom alebo následkom je alebo môže byť narušenie dôstojnosti osoby a ktoré vytvára zastrašujúce, ponižujúce, zneuct'ujúce, nepriateľské alebo urážlivé prostredie.

Pokyn na diskrimináciu je konanie, ktoré spočíva v zneužití podriadenosti osoby na účel diskriminácie tretej osoby.

Nabádanie na diskrimináciu je presviedčanie, utvrdzovanie alebo podnecovanie osoby na diskrimináciu tretej osoby.

Neoprávnený postih je také konanie alebo opomenutie, ktoré je pre osobu, ktorej sa týka, nepriaznivé a priamo súvisí s domáhaním sa právnej ochrany pred diskrimináciou vo svojom mene alebo v mene inej osoby alebo s podaním svedeckej výpovede, vysvetlenia alebo súvisí s inou účasťou tejto osoby v konaní vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, so sťažnosťou namietajúcou porušenie zásady rovnakého zaobchádzania.

Ustanovenie § 3 ods. 1 ADZ vymenúva oblasti, v ktorých je každý povinný dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania a to konkrétne v oblasti pracovnoprávných a obdobných právnych vzťahoch, sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti, poskytovania tovarov a služieb a vo vzdelávaní.

➤ Právne posúdenie

Pre posúdenie určitého konania alebo inej skutočnosti z hľadiska jej súladu so zásadou rovnakého zaobchádzania je nutné sa zaoberať splnením predpokladov uvedených vyššie (oblasť, dôvod a forma).

Oblasť diskriminácie

Zásadu rovnakého zaobchádzania je potrebné dodržiavať aj v oblasti poskytovania tovarov a služieb. V prípade dočasného parkovania na vyhradených miestach pozemných komunikácií, ktoré sú spoplatnené a predstavujú pravidelný príjem, ide z nášho pohľadu o poskytovanie služby. Pri regulácii spoplatneného parkovania v hlavnom meste Bratislava je preto potrebné pravidlá nastaviť tak, aby boli v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania.

Dôvod diskriminácie

Dôvody diskriminácie sú v antidiskriminačnom zákone uvedené príkladným spôsobom, pretože antidiskriminačný zákon zakazuje diskrimináciu aj z dôvodu tzv. iného postavenia. Podľa názoru Strediska trvalý pobyt môže predstavovať diskriminačný dôvod, pokiaľ by boli naplnené ostatné podmienky diskriminácie. Toto naše tvrdenie podporuje aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 3 Svzn 1/2010 zo dňa 09.11.2010, ktorý vyslovil nesúlad všeobecne záväzného nariadenia obce s antidiskriminačným zákonom v časti, v ktorej sa obmedzilo poskytovanie sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb iba pre prijímateľov, ktorí boli občanmi s trvalým pobytom v samosprávnom kraji najmenej 1 rok pred podaním žiadosti o uzatvorenie sociálnej služby.

Najvyšší súd sa vyjadril, že sú na jednej strane niektorí obyvatelia zvýhodnení a na druhej strane niektorí znevýhodnení na základe trvalého pobytu, t. j. iného postavenia, pričom antidiskriminačný zákon takéto znevýhodnenie zakazuje. Subsumoval teda trvalý pobyt pod iné postavenie, spôsobilé vyvolať neoprávnené rozlišovanie a teda diskrimináciu.

Forma diskriminácie

Priamou diskrimináciou sa rozumie konanie alebo opomenutie, pri ktorom sa s osobou zaobchádza menej priaznivo, ako sa zaobchádza, zaobchádzalo alebo by sa mohlo zaobchádzať s inou osobou v porovnateľnej situácii.

V tomto prípade poskytovateľ parkovania zvýhodňuje v platbách za parkovanie na miestnych komunikáciách obyvateľov s trvalým pobytom v Bratislave. Poskytovateľ v tomto prípade vykonáva činnosť, z ktorej mu pravidelne a sústavne vzniká zisk. Má teda z pohľadu antidiskriminačného zákona rovnaké postavenie ako ktorýkoľvek iný poskytovateľ služby bez ohľadu na to, že ide o obec. Každý poskytovateľ služby je povinný ustanoviť také platby za služby, ktoré by neboli znevýhodnením určitej časti obyvateľstva z určitého diskriminačného dôvodu. V tomto prípade sa s obyvateľmi mesta, ktorí nemajú trvalý pobyt v Bratislave má zaobchádzať menej priaznivo ako s obyvateľmi, ktorí majú trvalý pobyt nahlásený v Bratislave. Majú mať výrazne sťažený prístup k rovnakej službe z dôvodu výrazne zvýšenej platby za túto službu v porovnaní s obyvateľmi, ktorí majú v Bratislave trvalý pobyt.

Ako uvádzame vyššie trvalý pobyt je spôsobilý byť diskriminačným dôvodom. Na takéto znevýhodnenie nevidíme objektívny dôvod, na základe ktorého by sa malo s obyvateľmi, ktorí v Bratislave nemajú trvalý pobyt zaobchádzať iným spôsobom. O službu parkovania je v Bratislave zvýšený dopyt, vzhľadom na nedostatok parkovacích miest. Pokiaľ dopyt po službe presahuje

možnosti jej pokrytia, sťaženie prístupu k takejto službe určitej skupine obyvateľstva ako riešenie tejto situácie, nemôže byť považovaný za v súlade so zásadou nediskriminácie a zásadou rovnakého zaobchádzania a nemôže predstavovať objektívny a legitímny dôvod pre odlišné zaobchádzanie s dvomi skupinami osôb.

Veľké množstvo ľudí si v Bratislave uspokojuje bytovú potrebu napríklad prostredníctvom nájomného vzťahu, považujeme ich potrebu bývania a prípadného parkovania v blízkosti nehnuteľnosti za rovnocennú ako potrebu parkovania obyvateľov s trvalým pobytom. Taktiež potreby parkovania z dôvodu napríklad návštevy nemocnice, návštevy úradu, ktorý sa nachádza v hlavnom meste Slovenskej republiky alebo podobne, považujeme za rovnocenné a dôležité potreby obyvateľstva, či ide o obyvateľa s trvalým pobytom v Bratislave alebo nie. Rozlišovanie na základe trvalého pobytu preto považujeme v tejto súvislosti za porušenie zásady rovnakého zaobchádzania. Ak filozofiou návrhu má byť uľahčenie parkovania obyvateľom v blízkosti ich obydli, polovičná platba za parkovné v iných mestských častiach ako majú trvalý pobyt oproti iným vodičom je v rozpore aj s touto samotnou filozofiou. Podotýkame, že žiadny príjem do rozpočtu mesta nie je viazaný na trvalý pobyt. Diskriminácia v rámci návrhu sa prejavuje aj voči osobám, ktoré majú trvalý pobyt v Bratislave menej ako 12 mesiacov. Právo na zvýhodnené parkovanie by teda nemali ani osoby, ktoré vlastnia v Bratislave nehnuteľnosť, ani osoby, ktoré trvalo v Bratislave žijú, ale nemajú nahlásený trvalý pobyt v Bratislave. Existuje aj skupina osôb, ktoré nevlastnia žiadnu nehnuteľnosť a bytové potreby si uspokojujú výlučne prostredníctvom nájmu bytu. Ľudia, ktorí v Bratislave bývajú, pracujú, navštevujú inštitúcie atď. majú rovnaké právo na nediskriminačné podmienky v rámci prístupu k službám poskytovaným v Bratislave bez ohľadu na ich trvalý pobyt.

Dôležité je podotknúť aj to, že Bratislava je hlavným mestom Slovenskej republiky, a preto by mala slúžiť všetkým občanom, ktorí môžu mať rôznu potrebu alebo aj povinnosť vzhľadom na tento fakt Bratislavu navštíviť.

➤ Záver

Na základe vyššie uvedeného Stredisko považuje navrhovanú reguláciu dočasného parkovania v hlavnom meste Bratislava za v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania ustanovenou zákonom č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.